

Denkraam

Geestelijke Gezondheidszorg Maatschappelijke Opvang Verslavingszorg

Colofon

Redactie

Arie Bak, Christian Dogterom, Cor Noordeggraaf, Ernest Smit, Fransiska Glasquin, Joke van den Toorn, Koos Bijlholt, Stef van Veen, Ton Hensing, Wendy van Montfoort.

Eindredactie

Ernest Smit, Ton Hensing.

Correspondenten

Anja, Ad Barendregt, Bart Koppenol, Bart Nortier, Christian Dogterom, Cor Noordeggraaf, Cor van Doorn, Ernest Smit, Ernst Merhotteijn, Ferry v Wing, Inge, José de Roos, Ronald Oosterhof, Yvonne van Wely.

Fotografie

Cover: José Bouts

(Afscheid Aad Smits, Bijna Alles),

Achterpagina: Ton Hensing (Hortensia), Chantal Arts, Wim Boogaard, Michiel van Gog, De Jong & Van Es fotograven.

Vormgeving en Druk

Argus, Rotterdam.

Verzendklaar maken

Datawerk, Rotterdam.

Verspreiding

Postdienst Vredenhof, Rotterdam.

Redactieadres

Postbus 21078, 3001 AB Rotterdam

Tel: 010-4665962

E-mail: denkraam@basisberaad.nl

Deadline nummer 5: 10 september 2003

Verschijning: Vanaf 13 oktober 2003

Projectondersteuning

Teus van Wijk, Basisberaad GGZ

Tel: 010-4665962

E-mail: t.vanwijk@basisberaad.nl

'Denkraam' is een onafhankelijk magazine.

Het is een product van de gezamenlijke cliëntenraden uit de GGZ, Maatschappelijke opvang en verslavingszorg uit regio Rijnmond in samenwerking met het Basisberaad GGZ.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die desondanks onvolledig of onjuist is opgenomen aanvaardt de redactie geen aansprakelijkheid.

Alle in deze uitgave opgenomen artikelen mogen niet worden overgenomen zonder toestemming van de opsteller.

Publiceren onder pseudoniem mag, mits naam en adres bij de redactie bekend zijn.

De redactie kan besluiten ingezonden bijdragen zonder opgave van reden niet te plaatsen.

Inhoud

augustus 2003

- 4 Presentatie 'Denkraam' valt in lauw water
- 5 Interview Martin Luycx, voorzitter cliëntenraad Riagg RNW
- 8 Installatie cliëntenraad Centrum voor Dienstverlening
- 12 DAC's ontmoeten elkaar

- 14 Afscheid Aad Smits
Ondersteuner cliëntenraad RIBW Rijnmond gaat na 35 jaar in het Rotterdamse te hebben gewerkt met pensioen.
- 16 Tabakswet
- 18 Seks is zo gek nog niet
Een impressie van de themabijeenkomst op DeltaBouwman

En verder

- 6 Gedicht "In het begin"
- 9 Column
- 10 Anders dan regulier
- 10 Gedicht "Wakker worden a.u.b"
- 11 De pen
- 13 Strip
- 16 Oproep Cliënten trainen hulpverleners
- 19 Recept
- 20 Gedicht "Overslag"

Van de redactie

Zo langzamerhand is iedereen weer terug van vakantie, en kunnen we uitgerust weer aan het werk. Met trots presenteren wij dan ook het vierde nummer van "Denkraam". Er zal weer een verscheidenheid aan onderwerpen aan de orde komen. Eén van de onderwerpen is de tabakswet. Bijna iedereen die een Dag Activiteiten Centrum bezoekt weet dat ruim 90 procent van de bezoekers rookt. Als je bezwaar tegen de wet hebt laat het aan de redactie weten zodat wij er iets mee kunnen doen. Ook, zoals jullie gewend zijn, staat de column van Cor Noordegraaf weer in dit nummer waar jullie natuurlijk ook kritisch op kunnen reageren. Onze fotograven hebben hun uiterste best gedaan om ons weer te voorzien van prachtige plaatjes om naar te kijken. Aandacht wordt ook besteed aan het afscheid van Aad Smits, die op 12 juni afscheid nam. Aad, een zeer bekwame ondersteuner van de RIBW Rijnmond, heeft 35 jaar voor deze instelling gewerkt. Hij gaat met pensioen en heeft nu alle tijd om nog meer aandacht aan zijn kleinkinderen te besteden. Waar de een gaat komt de ander. Jan Bakker is zijn opvolger wij wensen hem succes toe met zijn werk. Aad was niet de enige ondersteuner die vertrok zo ook Erik Hekkers van DeltaBouwman, niet met pensioen weliswaar maar naar zijn oude liefde in Zwijndrecht. Erik namens de redactie succes toegewenst met je nieuwe baan. We hebben ook de installatie mee mogen maken van de cliëntenraad van het Centrum voor Dienstverlening, vanuit de redactie 'succes toegewenst met jullie werk', en wellicht tot ziens op de eerst volgende conferentie van de gezamenlijke cliëntenraden. Ook een impressie van de themabijeenkomst "Seks is zo gek nog niet". Ook Carrie, die de paneldiscussie leidde, soms nog rode oortjes en wangetjes bezorgde. En niet te vergeten is er ook weer een heerlijk recept. Zo zie je maar: voor iedereen is er iets te lezen of te bekijken. Als laatste nodigen wij jullie lezers weer uit om mee te schrijven voor het volgende nummer.

nummer 4

Redactie "Denkraam"
Postbus 21078
3001 AB Rotterdam
Telefoon: 010-4665962
E-mail: denkraam@basisberaad.nl

Veel leesplezier,
De redactie.

Oplossing Prijsvraag Coverfoto

Wij hebben slechts vier inzendingen voor de prijsvraag mogen ontvangen. Dat is wel wat weinig: vinden jullie ook niet?! Maar goed, het zal wel aan de lange, warme zomer gelegen hebben.... Van de vier inzendingen waren er twee correct. Neen, Vidja, het is niet de Tafelberg die op de cover van Denkraam nummer 3 prijkt. Je moet het meer in het noordoosten zoeken. Neen, Judith, jij zat ook niet goed. Als je het verslag over de 'Lichtgevende berg' op pagina 4 goed gelezen had, had je bemerkt dat de hoogte minimaal 4740 meter was. Dan is de slotbeklimming niet eens meegerekend. De juiste oplossing is: "Kilimanjaro" met een hoogte van 5895 meter. Na trekking is de winnaar geworden: Christine Bakker. Van harte geluk gewenst. Je krijgt de cadeaubon opgestuurd.

Presentatie 'Denkraam' valt in het water

De Faria of nee doet ze eigenlijk wel mee

Redacteur Stef van Veen overhandigd eerste exemplaar Denkraam aan mev. de Faria (wethouder volksgezondheid en Welzijn) Chantal Arts

Woensdag 18 juni was het weer zo ver. Voor de derde keer was er de daklozendag. Deze werd in het stadhuis georganiseerd, en de hele dag stond in het teken van de daklozen. Op deze manifestatie mochten wij ook "Denkraam" aanbieden, maar door het slechte geluid en het vele geroezemoes viel onze bedoeling in het water; om aandacht te vragen aan wethouder De Faria voor "Denkraam".

Niki Schipper (onze projectondersteuner van de eerste drie nummers) heeft een toespraak gehouden hoe de krant is ontstaan. Als eerste vertelde ze dat "Denkraam" is ontstaan op initiatief van ervaringsdeskundigen met/in de geestelijke gezondheidszorg en dat het idee in 2002 concreet werd. Men startte onder de naam 'Het Blad, De Krant' wat al snel 'De Krant' werd. De prijsvraag werd uitgeschreven en al snel ontdekte de redactie dat tussen het straten van een prijsvraag, de keuze van een naam en het bedenken van een logo, toch heel wat tijd gaat zitten. Ook vertelde ze iets over de keuze van de naam "Denkraam" en ging wat dieper in over de keuze van de naam door de redactie

zo zei zij: 'de jury vond het symbolische van "Denkraam" goed passen bij de krant. In de zin van transparantie van een raam, een venster. Een venster heeft twee zijden, je kan b.v vanuit de instelling waar je bent opgenomen, kennis nemen van de wereld buiten. Maar ook andersom via het raam kan de wereld buiten, naar binnen, in de instelling kijken". Zo wist ze ook nog te vertellen dat de filosoof Kant al in 1871 de term denkraam gebruikte maar in meer theoretisch, filosofisch wetenschappelijke benadering. Een denkraam is een raamwerk van begrippen, denkbelden, normen en waarden waarin je de wereld vat, de 'bril' waardoor je naar de wereld kijkt. Naar JOUW wereld

kijkt. Je denkraam gebruik je om de wereld om je heen te ordenen. Wat vindt je goed en wat vindt je fout. Wat vindt je van een ander prettig en wat vindt je andere mensen vervelend? Laat je het zo, of doe je er wat aan? Je eigen denkraam vorm je jou kader van je denken, doen en laten. Je denkraam, is ook een soort van bril. Het geeft de dingen en ervaringen een plek. Maar het is ook een soort filter. Jou denkraam, jou bril, filtert wat je wel en niet kan gebruiken. Met jou denkraam kijk je ook naar deze stad. Wat maakt Rotterdam tot jou stad? Wat zijn jou veilige plaatsen en waarom? Welke plekken vind je onveilig en waarom? En wat zou je er zelf aan kunnen doen om de onveilige plekken veilig te maken. Niki eindigde met het thema van de daklozendag: wat kunnen dak- en thuislozen zelf doen om de veiligheid op straat in de stad te vergroten. "Ik wil dan ook alle aanwezigen dit meegeven; ga je eigen denkraam na. Maar ook zet je denkraam open. Probeer maar eens uit te leggen wat je veilig vindt. Hoe jou veilige straat eruit ziet. Maar ook naar een ander wiens veilige straat er net een beetje anders uitziet. Bedenk dat jullie allemaal bewoners van Rotterdam zijn. Dat het één stad is waarin we samenleven, en we ons allemaal thuis en veilig willen voelen". De reactie van mevrouw de Faria was ronduit lauw, jammer. "Denkraam" wordt gemaakt door mensen uit de zorgsector. Ook al besteedt de politiek geen aandacht aan "Denkraam" wie wil weten hoe een krant tot stand komt en hoe je moet samenwerken zou eigenlijk iets voor "Denkraam" moeten gaan doen. Ga niet aan de kant zitten, en roep dat dingen anders moeten, schrijf een stukje en stuur het in. De redactie bepaalt wat er wel of niet gepubliceerd zal worden. Alles gaat op een democratische en eerlijke wijze. Iedere mens heeft een gave gekregen: de één kan schrijven en de ander kan een stripverhaal maken. Mensen, wil je een uitdaging ga op zoek naar wat je kunt. "Denkraam" is alleen een lang leven gegeven als iedereen, dus ook jij, je

steentje bijdraagt. “Denkraam” krijgt geen subsidie van de gemeente. Gemeente, luister eens wat beter naar je burgers. Het is een gratis blad, als je het nog niet ontvangt en je wilt het graag hebben neem dan contact met ons op. Op de daklozendag hebben we te weinig aandacht gekregen, door het slechte geluid, de lauwe mening van de politiek en de desinteresse van de mensen in het algemeen. Daarom wil ik op deze manier de aandacht vestigen op “Denkraam”, want samen zijn we sterk. Steun “Denkraam” zodat niemand volgend jaar meer om ons heen kan.

Anja

Reacties kun je sturen naar:
denkraam@basisberaad.nl

DE ENIGE WENS

Op een ogenblik ben je alleen.
Onder kamerlicht, je raapt woorden op.
Even stil van verlangen, kriebelen je ogen.
Je mond gaat leven, het hart is geraakt.
Smekend fluister je wat kleine woordjes.
Een moment waarop jouw bruine blikken,
de lucht doorzoekend, naar wat je ziet.
Die kleine woordjes verdwijnen niet echt.
Ze komen terug, behagen jouw dromen,
en bekeken jouw leven.
Geen wens die je uitte gaat verloren.
Vooral gefluister met kleine woordjes.

Judith Vriendwijk

Interview Martin Luycx, voorzitter van de cliëntenraad

van Riagg Rijnmond noord west en redactielid van GGZPLAZA

GGZPLAZA, wat is dat?

GGZPLAZA is een laagdrempelige website van de samenwerkende cliëntenraden in de regio rijnmond. Het is nieuw; we willen zoveel mogelijk relevante informatie verstrekken aan cliënten en cliëntenraden. Het is iets unieks; niet eerder in Nederland is er geprobeerd een website zo breed op te zetten voor cliënten in de GGz.

Er bestaan wel soortgelijke webs, maar die dekken niet de lading.

Wat is die lading?

Dat is nieuws en info over behandelingen, bijwerkingen, behandelmethoden, cliëntenraden, kwaliteitsonderzoek, ondersteuners, vertrouwenspersonen, cliëntenrechten.

De lading lijkt zwaar, maar we houden het licht door het zo soepel en leuk mogelijk aan te bieden.

Hoe ben je er bij gekomen?

Er was een informatie-bijeenkomst over

het opzetten door de coördinator van het project, Ronald Oosterhof.

Mijn interesse was al snel gewekt. Daarna waren er meer bijeenkomsten, die waren erg leuk en interessant. Het is een leuke werkgroep.

Wat ik boeiend vond was het hele proces van iets laten ontstaan; ieder had zijn bijdrage, het ging steeds breder en dieper, en je ziet dat alles mogelijk is. Het was een interessante kettingreactie. Het idee erachter bevalt me ook: het is een consumer run project, inclusief een opleiding op maat voor de betrokkenen, toegespitst op de vraag: Hoe kunnen we de website zo goed mogelijk draaiende houden, met zoveel mogelijk bezoekers.

Opleidingen?

Een belangrijk deel van het project bestaat uit het aanbieden van opleidingen op het gebied van internet en moderne media aan mensen uit cliëntenraden. We beginnen daarmee in sep-

tember. We hebben gekozen voor de workshopvorm.

De workshops worden gegeven door gerenommeerde docenten (Kunstacademie en SAE). De workshops zijn zo flexibel mogelijk, op verschillende locaties. Om het laagdrempelig te houden bieden we vervoer op maat. Ook zal het altijd gekoppeld zijn aan een lunch. We willen dat de mensen iets leren op een LEUKE manier. Het moet wel zo flexibel opgezet worden, want je zal zien dat de één een langere leerweg af moet leggen dan de ander. Daar wordt rekening mee gehouden.

Hoe wordt daar rekening mee gehouden?

Door zoveel mogelijk individuele aandacht te geven. Als je nooit een computer hebt gezien, en je bent bang voor de muis, dan is het een fantastisch resultaat als je een muis durft vast te houden. Voor onze docenten

moet niemand bang hoeven zijn! En we bieden er drie per workshop, dus de aandacht zal optimaal zijn. We gaan ook actief zoeken naar wat bij iemand past, dus als je meer interesse voor techniek hebt dan bijvoorbeeld vormgeving dan wordt daar rekening mee gehouden. Zelfs als je het liefst alleen maar computers wil sjouwen, dan is dat o.k. Wat we verwachten is een beetje inzet.

Hoe krijg je zo veel mogelijk bezoekers op een website?

We laten ons hierin adviseren door een marketingdeskundige. Deze persoon is van het bedrijf dat www.magreb.nl heeft opgezet.

De opbouw van de website zal gelaagd zijn: Het moet laagdrempelig zijn, maar met enkele muisklikken bevindt je je op pagina's met zeer specialistische informatie, als je dat wil.

De website moet er goed uitzien, makkelijk te benaderen, zoekfuncties dienen eenvoudig te zijn; je moet er als klant in de GGz vinden wat je

In het begin

Ik voel me eenzaam en erg alleen.

Wat moet ik doen ?

Waar moet ik heen?

Ik ben heel erg bang en weet niet wat komen gaat.

Ik blijf maar hopen dat het zomaar overgaat.

Ik ben in de war, ik weet het niet meer.

Mijn hart klopt niet 'het gaat tekeer'

Wat moet ik doen?

Gaat dit ooit nog over?

Kom ik er nog wel uit?

**Ik doe dit voor mijn jongens,
en ik moet door!**

Niemand kan mij helpen,

ik moet het alleen gaan doen.

**Ik kan me niet meer verschuilen,
en niet meer weg kruipen,**

ik moet alles onder ogen gaan zien.

Ik ben heel erg angstig en heel erg bang.

Hoelang gaat dit nog duren?

Ik hoop niet erg lang!

**Jarenlang heb ik alles weggeduwd,
nu moet ik er aan geloven,
het heeft te lang geduurd.**

**Ik mis mijn moeder,
ontzettend veel!**

**Maar ook zij kan me niet meer helpen,
en dat doet ook heel veel pijn.**

**Ik kan niemand meer vertrouwen,
waarom zijn wij mensen zo?**

**Ik kan er niet mee leven,
vroeger wilde ik alle mensen
het allerbeste geven.**

**Nu lijk ik af en toe gevoelloos,
en laat niemand echt meer toe.**

**Zelf mijn kinderen weten het,
mama is "LEVENSMOE"!**

**Hoe erg ik het ook vind,
voor iedereen nu om me heen.**

**Ik kan er niet aan wennen,
al is dat heel gemeen!**

**Ze zeggen dat ze van me houden.
Maar is dat ook wel zo?**

nodig hebt; gewoon alledaagse dingen, maar ook wetteksten en lotgenoten-contact.

We willen in de sociale kaart terechtkomen, de almanak van VZW bijvoorbeeld, we moeten bij het maatschappelijk werk bekend zijn, de sociaal raadslieden, bij het Hulp en infocentrum. We moeten bekend zijn waar GGz- cliënten komen: Overal dus.

Wat is er zo leuk aan internet?

Je hebt vrij snel de info die je zoekt. Het is makkelijk te benaderen, je kunt meteen naar de bladzijde die je wil. Je kunt op trefwoord zoeken. Het is voor elk wat wils: de een wil informatie in tekst zien en de ander in woorden, en op internet kan dat. Daarbij is het een zeer democratisch medium: iedereen die een internetver-

binding heeft kan over alle informatie beschikken die er is.

Maar heel veel mensen in de psychiatrie hebben helemaal geen computer. Dat is jammer; jammer ook dat deze mensen niet te bereiken zijn. Er zal dan een andere manier gevonden moeten worden om ze toch te bereiken; Er is natuurlijk meer: We hebben Denkraam, en straks de GGz Informatiewinkel. Waarschijnlijk zal je ook altijd de mogelijkheid moeten bieden om mondelinge informatie te verkrijgen. Bij één van de eerste bijeenkomsten van de GGZPLAZA- werkgroep is dit probleem onderkend. In de toekomst willen we goedkope computers gaan verstrekken voor mensen die op het minimum leven. Daar moet nog financiering voor gevonden worden.

Hoe kom ook ik in de redactie

van GGZPLAZA?

Je kunt je aanmelden door een briefje te schrijven aan Ronald Oosterhof, Mathenesserlaan 208, 3014 HH Rotterdam, of door even te bellen: 010 4402474

Hoe schrijf ik me in voor de opleidingen?

In de loop van augustus zal er bij de cliëntenraden een inschrijfformulier binnenkomen. Andere geïnteresseerden kunnen zich op bovenstaand adres aanmelden. Bellen kan ook!

Martin, bedankt voor het interview!

Graag gedaan.

Ronald Oosterhof

**Straks laten ook zij me vallen,
en gaan ook zij hun eigen weg.
Ik moet er maar aan wennen
het gaat gewoon zo.**

**Wat heb ik nu nog over?
Een broer die vind dat ik niks waard ben,
en het (normale) leven niet ken.
Ook heb ik volgens hem geen respect,
voor hetgeen hij allemaal heeft gepresteerd,
en dat ik alleen maar rottigheid heb geleerd!**

**Mijn gevoelens hebben nu een naam,
en blijkt mijn hele leven al te hebben bestaan.
Nu kan ik er aan gaan werken,
er misschien mee om leren te gaan.
Het is fijn het nu te weten, al doet het nog steeds veel pijn.
Maar ik ben niet gek....., ik heb een ziekte genaamd "BORDERLINE"!**

**Al die tijd het gevoel te hebben gehad een vreemde te zijn.
Onbegrepen, machteloos, en pijn heel veel pijn.
Het niet meer zien zitten, veel verdriet eenzaam en alleen.
Door niemand begrepen, en in de steek gelaten.
En eindelijk..... ik mag er nu over praten.!**

Inge

Vice-voorzitter Johan Krijgsman (links) en secretaris Lida van Veen (rechts) ondertekenen de samenwerkingsovereenkomst P. Vis

Installatie cliëntenraad Centrum voor Dienstverlening

Sinds de WMCZ (Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen) in 1996 van kracht werd hebben de meeste instellingen in Rotterdam een medezeggenschapsorgaan voor cliënten. Bij het C.v.D werd pas op 16 juni 2003 de cliëntenraad geïnstalleerd. Een korte impressie.

Om halfelf was het dan zover op de Glashaven 50 waar het C.v.D zitting heeft. Op de vierde verdieping in een mooie grote vergaderruimte werden we verwacht. Bij binnenkomst zat de voltallige raad al aan een grote imposante vergadertafel. We werden verwelkomd door mevr. Geertien Pols. Na het schudden van handjes gingen we zitten. Mevr. G. Pols (directeur) verwelkomde de raadsleden en de overige gasten. Ze begon aan een korte speech waarin ze o.a. zei 'trots te zijn op wat de cliëntenraad in een zo korte tijd al bereikt had' en 'op een vruchtbare samenwerking hoopte'. Het woord werd overgedragen aan vice-voorzitter Johan Krijgsman die een korte terugblik gaf wat er

zoal het afgelopen half jaar gebeurd is. Na een moeizame start wat vnl. te maken had met het vinden van raadsleden uit de diverse projecten (er meldde zich alleen kandidaten uit de divisie opvang en wonen) maar na een rondje te hebben gemaakt langs de diverse projecten, een artikel te hebben geplaatst in de nieuwsbrief van GOR (Gast Ouderopvang Rotterdam), men de mogelijkheid kreeg zich via de OK (Onbenutte Kwaliteiten) aan te melden en het plaatsen van een vacature bij de vrijwilligersbank van STAP (Stedelijk Advies- en ondersteunings Punt) kon men aan de slag. Allereerst werd de deskundigheidsbevordering aangepakt. Zo werd er een cursus vergadertechnieken

en onderhandelen gegeven, bezoeken afgelegd bij andere cliëntenraden en werd er gesproken met externe deskundigen van de brandweer over: brandveiligheid, en met de GGD over: hygiëne, twee onderwerpen waar de cliëntenraad zich komend jaar mee bezig gaat houden. De komende maanden gaan ze zichzelf voorstellen bij teams en cliënten zodat men weet van het bestaan van de cliëntenraad en welke gezichten erbij horen. Ook is de cliëntenraad actief betrokken geweest bij het organiseren van de Daklozendag. Ook heeft dhr. B. Zijlstra (plaatsvervangend directeur-generaal v.h. Ministerie van WVC en adviseur van de minister) zichzelf uitgenodigd om een keer een vergadering bij te mogen wonen en te praten over opvang- en verslavingsbeleid. Ook gaf Johan aan wat de belangrijkste taken zijn voor dit jaar van de cliëntenraad. Dit zal o.a. het geven van adviezen zijn. Hierbij wordt het stappenplan gebruikt dat door de LPR (Landelijke Patiënten en bewoners Raad) is opgesteld. Ook gaat men twee enquêtes houden over: brandveiligheid en hygiëne. Tenslotte eindigde Johan dat de deskundigheid van de cliënten en directie elkaar op veel gebieden kunnen aanvul-

len en versterken en dat de samenwerking vruchtbare resultaten zal opleveren. Namens de cliëntenraad gaf hij toezegging dat ze zich in zullen zetten voor verbetering van de dienstverlening van het C.v.D aan zijn cliënten. Ze een bijdrage willen leveren die gebaseerd is op kwaliteit en betrokkenheid. Als laatste zei hij 'te geloven dat de directie ook van haar kant er alles aan zal moeten doen om tot een goede samenwerking te komen' en 'het komende jaar dan ook met vertrouwen in te gaan'. Na ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst door J.M.F. Windey (directeur) en mevr. G. Pols namens de directie en de vicevoorzitter (Johan Krijgsman) en secretaris (Lida van Veen) namens de cliëntenraad. Tot slot nam de directeur dhr. Windey het woord waarin hij o.a zei: "trots te zijn dat er nu een cliëntenraad is maar dat we ons wel moeten realiseren, ondanks de ongedwongen en luchtige sfeer waarin we nu zitten, er ook momenten zullen aanbreken dat directie en de cliëntenraad het niet met elkaar eens zijn", "dat de directie zich ook moet realiseren dat de cliëntenraad gaat adviseren (gevraagd of ongevraagd) en dat dus op tijd de adviesaanvragen daar moeten liggen waar ze moeten liggen". Edoch hij heeft er alle vertrouwen in dat het een vruchtbare samenwerking zal gaan worden. Nadat alle formaliteiten waren afgerond was er nog gelegenheid voor een hapje, een drankje en een praatje en natuurlijk niet te vergeten het rokertje. Er werd gesproken over de sociale dienst en de werkbriefjes die daklozen weer in moeten gaan vullen om recht te hebben op een uitkering. Werk aan de winkel voor de cliëntenraad en er zal nog heel, heel veel meer werk komen. Succes gewenst en misschien wel tot ziens op de eerst volgende conferentie van de gezamenlijke cliëntenraden, jullie horen daar zeker bij.

Ik zal handhaven!

De directie van de Stichting Regionale Instelling voor Beschermd Wonen Rijnmond, in de wandeling RIBW Rijnmond genoemd, snapt geen hout van de Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen. Die conclusie kan gerust getrokken worden, als men de uitzending van het VPRO-radioprogramma Argos, begin dit jaar, goed heeft beluisterd. De betreffende directie, heeft in die uitzending namelijk verteld dat zij van oordeel is dat cliënten niet lastig gevallen moeten worden met adviesaanvragen die gaan over de benoeming van divisie-managers in die Stichting. Ik heb mij mateloos geërgerd, aan die visie van de directeur, mevrouw Gerda van Lieburg, MBA. In de Cliëntenraad van de RIBW was ik destijds de enige die vóór de directeursbenoeming van Gerda heeft gestemd. In zoverre ben ik dus in ieder geval medeverantwoordelijk. Moet ik nu spijt hebben?

Wat is het geval? Mevrouw van Lieburg, heeft als praktijkmens in zorg en management een probleemgestuurde werkwijze ontvouwd. Ze durfde het als één van de weinigen aan om personeel van de RIBW aan te spreken op situaties die beter moeten. Onder andere daardoor ben ik een fan van haar geworden, althans tot nu toe. Het mooie is dat Teus van Wijk, de oud-voorzitter van de Cliëntenraad, haar in de uitzending uitdrukkelijk vraagt waarom wij in die zaak niet in de gelegenheid zijn gesteld om advies te geven. Gerda, duikend in haar kist met managementtrucs, gaf alleen als tegenreactie de vraag "Wat wil je hiermee zeggen?".

Zo lust ik er nóg wel een paar. Gerda weet dondersgoed wat Teus bedoelde. Gerda maakt volgens mij een grote fout. Het is namelijk in de wet helemaal niet aan de zorgaanbieder om te beslissen of advies moet worden gegeven, omdat de wet dat recht ondubbelzinnig aan de Cliëntenraad heeft gegeven.

Ze heeft van medezeggenschap in de zorg blijkbaar nog niet erg veel kaas gegeten. Hans Akveld, hoogleraar Ondernemingsrecht zorgsector gaf in dezelfde uitzending namelijk een mening die volkomen diametraal staat op die van Gerda.

Kijk, Gerda is een doener die voortvarend op haar doel afkoerst. Helemaal terecht natuurlijk, wat heb je immers aan een zorginstelling die geen prestaties levert?

Toch heeft het naleven van de wet naast Gerda's 'doelmatigheid' een symbolische betekenis, zelfs als er van het adviesrecht weinig terecht komt en de besluitvorming van de RIBW een beetje vertraagd zou worden.

Daarbij neem ik gelijk maar even mee dat die hele WMCZ, opzichzelf al een boterzacht inspraakwetje is, hetgeen de zinvolheid van de inspanningen allesbehalve bevordert.

En zelfs die beperkte rechten worden door cliënten vaak niet gehandhaafd. Cliënten capituleren in de praktijk bij voorbaat voor de macht van de zorgaanbieder. Machiavelli had dan wel een grote dadendrang, in de zorg is voor hem om ethische redenen aanzienlijk minder plaats.

Zeker, bij meningsverschillen kan je naar een interne geschillencommissie. Maar de vraag blijft, gezien het feit dat daarin mensen zitting hebben met allerlei dubbelfuncties, of cliënten daar vertrouwen in zullen hebben. Ik vind het veel beter als de gewone rechterlijke macht zich over deze geschillen zou buigen. Het is nog niet vaak gebeurd, maar ik hoop dat raden gewoon via de burgerlijke rechter de WMCZ laten handhaven tegenover onwillige zorginstellingen.

Het niet uitvoeren van de WMCZ levert immers een onrechtmatige daad op, zoals dat in het juridisch jargon zo mooi heet. Je kan dan, voor rekening van de instelling, een kort geding aanspannen om naleving veilig te stellen. Dan weten we waar we met elkaar aan toe zijn. Ik weet dat ik me hiermee niet populair maak bij het gilde der managers. Jammer maar helaas. Kijk, als dat gilde zou menen dat die hele inspraak een te groot beslag legt op de organisatie, dan kunnen ze met hun koepelorganisatie, GGZ Nederland, aan de bel trekken bij politiek Den Haag. Cliënten zijn niet debet aan het gebrek aan geld (én dus tijd) dat de instellingen voor deze taak gekregen hebben. Maar niet door, zoals mevrouw van Lieburg MBA heeft laten zien, gewoon de wet aan de kant te schuiven.

De laatste wijze woorden van bestuurder Hans Kröber (links) aan Aad (rechts) Wim Boogaard

Aad Smits met pensioen

Tijdens een druk bezochte receptie in het Dagcentrum 'Bijna Alles', op donderdagmiddag 12 juni, heeft Aad Smits zijn werkzaamheden voor RIBW Rijnmond beëindigd. Smits is gedurende bijna 35 jaar in uiteenlopende functies bij de instelling en diens rechtsvoorgangers in dienst geweest.

Na de barbecue voerden verscheidene mensen het woord die in de afgelopen periode op één of andere manier met

Aad hebben samengewerkt. Op verzoek van Aad Smits, moesten dat zo min mogelijk professionals zijn.

Bestuurder Hans Kröber van RIBW Rijnmond memoreerde de destijds bij Aad's sollicitatie door hem ingewonnen referenties over 'broeder' Smits. Die verhalen over 'een rustige, wat stille jongeman die correct en eerlijk is naar zijn leidinggevendenden'. "Daar zijn we genoegzaam achtergekomen", aldus werkgever

Kröber in een gevatte understatement. Ook voorzitter Paul Bestebroer van het verwantenoverleg verstandelijk gehandicapten, verbonden aan Stichting Pameijer/Keerkring, sprak Smits prijzend toe. Christian Dogterom, voorzitter van de Cliëntenraad RIBW Rijnmond dankte Aad voor zijn inzet en overhandigde een beeldje van Corry Ammerlaan, Klant op handen dragen. Verder sprak Cor Noordegraaf, oud vice-

"Tante Marie" (van oudsher een trouwe bezoeker van Bijna Alles en een zeer gewaardeerd cliëntenraadslid) Wim Boogaard

*Van cliënt tot directeur, er
werd aandachtig geluisterd
Wim Boogaard*

[gedicht]

voorzitter Cliëntenraad, zijn bewondering uit voor de 'evenwichtskunstenaar' Smits, die volgens hem overeind én geloofwaardig wist te blijven onder uitoefening van moeilijk verenigbare rollen. De opvolger van Aad, Jan Bakker (de nieuwe ondersteuner van de cliëntenraad), tenslotte schonk kort aandacht aan een door hem met Aad onlangs gemaakte rondgang langs de woonvoorzieningen, en sprak waarde-

ring uit voor diens inzet, vooral tijdens een moeilijke periode in Aad's privéleven. Hij vroeg Aad de waardering voor zijn werk niet weg te relativieren. Daarna waren er nog diverse cliënten die Aad Smits spontaan toespraken. De pensionaris zelf sloot de rij met het voorlezen van een door hem gemaakt gedicht:

Cor Noordegraaf

**Oh, het genoeg,
Het onuitsprekelijke genoeg
Van je veilig te voelen bij iemand;
Niet je gedachten te hoeven wegen,
Noch je woorden te hoeven meten,
Maar ze te laten komen
Precies zoals ze zijn;
Kaf en koren door elkaar,
Er zeker van dat een trouwe hand
Ze zal nemen en zeven
Behouden zal wat waarde heeft,
En,.....
Met de adem der vriendelijkheid
De rest weg zal blazen.**

Aad Smits

*Het werk zit er op
Wim Boogaard*

[gedicht]

'wakker worden a.u.b.'

Wakker worden
zelfde gedachte
iedre morgen,
gemis en zorgen,
van beiden,

hoe ze lachte
en keek
een vriendelijke blik;
haar woorden,

waar, waarom,
waarnaartoe,
geen idee,
weet wel
wat er aan de orde is,

dan nog
is het aan die andere te komen;
en te stoppen
het blijft anders dromen,

waar, waarom,
geen idee, zorgen,
de verschuiling achter facades,
totdat men wakker wordt,

en dan?
kan er heel veel
ten goede keren,
voor hetgeen ons
samenbindt,
zo is een echte vriend.

of wel,
wakker worden
andere gedachte
aub.

Bart K.

Anders dan regulier

Op donderdag 22 mei 03 werd in Alkmaar een symposium gehouden over alternatieve hulpverlening door "De Hoofdzaak", het cliënten belangenbureau aldaar. Op weg erheen vroeg ik me af wat ik kon verwachten. In het verleden heb ik van een alternatieve hulpverlener "Bachbloesems" gehad, hetgeen bij mij niet echt werkte. Het zijn vloeistoffen die bij verscheidene problemen in druppelvorm geslikt moeten worden en die op de ziel werken. Waarschijnlijk slikte ik ze te onregelmatig of was de zielsproblematiek bij mij te ernstig. De herinnering aan de bloesems maakte me wel nieuwsgierig. Het zou blijken dat er verschillende therapieën behandeld zouden worden zoals regressietherapie en paranormaliteit, haptotherapie, het werken met adem, hypnotherapie, spirituele astrologie & psychologie en parapsychologie.

Op de dag is een nieuwe gids uitgereikt, geschreven door Frans Franzen dat genaamd is 'Als de dokter het niet meer weet'. In dit boekje zijn de adressen van diverse therapeuten door heel Nederland beschreven.

Op de dag werden ook verschillende zaken niet behandeld. Zo ben ik geïnteresseerd in Reiki, de verschillende vormen van yoga, voetzoolreflexzone, acupunctuur en Tai Chi Chuan, een bewegingsmeditatie en dans. Ze hebben waarschijnlijk een keuze moeten maken. Toch heeft de dag zin gehad. Door in contact te komen met alternatieve vormen is het mogelijk de reguliere zorg wat te relativeren en anders te gaan bejegenen. Juist de andere kijk op gezondheid kan erg leerzaam zijn. In een interview dat aan de informatiebrochure was toegevoegd bleek dat het verstandig is zeer kritisch te blijven. Het stukje ging over de mogelijkheden en onmogelijkheden die een vrouw aangeboden kreeg omdat ze van een Manisch Depressiviteit mocht genieten. Onder invloed van therapeute besloot zij te stoppen met haar medicatie wat haar

uiteindelijk niet goed viel.

De verschillende soorten therapieën die door hun beoefenaars werden verduidelijkt hebben mijn interesse.

Ik werd vooral geïnspireerd door het verhaal over parapsychologie door Richard Krebber. Hij werkt in Breda en is aangesloten bij een gezondheidscentrum. Zijn benadering van schizofrenie, een andere dan die van een psychiater, gaat meer uit van helderhorendheid, helderproevendheid en helderruikendheid, en geeft dus een andere verklaring voor fenomenen dan de zienswijze van een psychiater. (een psychose) Zo kunnen misschien dissociaties ook anders benaderd worden.

Hier in Rotterdam bestaat er ook een centrum waar er mogelijkheden bestaan cursussen te volgen of consulten aan te vragen. Op het gebied van koken, beweging en ademhaling, healing meditatie enz hebben ze cursussen. Het centrum is gehuisvest aan de Mariniersweg nummer 9 en heet Het Oost West Centrum Rotterdam. Zonder me allerlei pretenties op mijn hals te halen voel ik mij na deze dag een beetje C.G.Jung of een beetje Rudolf Steiner om maar enkele groten te noemen die zich met dit onderwerp hebben bezig gehouden.

Omdat het veld van alternatieven zo enorm breed is lijkt het me zeer inspirerend dat er ook eens zo'n dag georganiseerd wordt in het Rotterdamse. Het maakt de geest kritisch en geeft een zeer divers beeld van wat er allemaal mogelijk is voor mensen die hun vertrouwen niet alleen in de reguliere zorg willen steken.

Christian Dogterom

Oost West Centrum Rotterdam

Mariniersweg 9

3011 NB Rotterdam

telefoon : 010 - 4135544

fax : 010 - 2409555

website : www.oostwestcentrum.nl

E-mail : info@oostwestcentrum.nl

De pen

Wat voor het oog zo'n alledaags schrijfgereedschap allemaal kan bewerkstelligen, wordt nu beschreven door een simpele pennenstreek.

Heb je d'r wel eens over nagedacht wat een pen teweeg kan brengen in een mensenleven?

Wat ooit begon als een simpele ganzenvaar is uitgegroeid tot een waar rariteiten kabinet.

De prijs kan variëren van heel goedkoop tot heel duur.

Zo ook het woord dat wordt beschreven.

Voor schrijvers is de pen een kostbaar gereedschap.

Je kunt hem ook als wapen gebruiken.

Wat u nu leest is ontsproten uit een vreedzame geest, dus lijkt een schrijfgerecht beter op zijn plaats, net zoiets als streetdancers of zangers (zangeressen) doen om elkaar uit te dagen en aan te zetten tot acties die ook nog eens iets positiefs opleveren. (een belangrijke uitlaatklep).

Voor je aan schrijven toekomt is het handig eerst goed het alfabet onder de knie te krijgen, daarom is het zo belangrijk dat kinderen op de lagere school leren lezen en schrijven.

Alle vakken die daar omheen geleerd worden hebben toch echt een pennenstreek op papier nodig om goed lesmateriaal te kunnen produceren.

Nooit over nagedacht dat dit simpele niemendalletje zo belangrijk kan worden in een mensenleven en dit grotendeels bepaald.

Aan een lege pen heb je niets!

De inkt is onontbeerlijk om iets op papier te kunnen zetten, tastbaar en blijvend.

Voor onze generatie is leren schrijven een recht voor iedereen.

Vroeger kregen alleen rijkeluis kinderen onderricht.

De arme mensen werden dom gehouden.

De pen is niet meer weg te denken uit ons dagelijks bestaan. We staan er nauwelijks nog bij stil.

José de Roos

Bon

Ja, ik wil graag Denkraam kosteloos (thuis) ontvangen.

Je kunt de Denkraam sturen aan:

Naam:.....

Straat + nummer:.....

Plaats:.....

De redactie vindt het leuk om te weten hoe je aan deze Denkraam gekomen bent.

Ik heb het nummer 4 van Denkraam ontvangen via,
of gevonden bij:

.....
.....
.....

[Denkraam]

Dagcentra moeten vaker open en meer doen aan medezeggenschap

Bezoekers en bezoekersraden van de ongeveer 15 Dag *Activiteiten Centra* van Rijnmond zijn onlangs voor het eerst bij elkaar geweest. Zij vinden dat dagcentra vaker open moeten zijn, vooral in het weekend en in de vakantie. Ook op een ander punt was er kritiek: medezeggenschap is er officieel wel, maar je hebt als bezoeker toch niet zo veel te vertellen. Dat was de strekking van de ervaringen van de deelnemers aan deze bijeenkomst die was georganiseerd door de cliëntenraad Dagbesteding Rotterdam Zuid en het Basisberaad.

Toen iedereen van koffie of thee voorzien was, heette Fred de Zoete iedereen van harte welkom. Hij was blij met de grote opkomst. Hij vertelde dat goede dagbesteding belangrijk is en wilde graag weten hoe het in andere dagcentra toegaat. "Zodoende kunnen we van elkaar leren en, als dat nodig is, samen actie ondernemen" aldus Fred.

Openingstijden

Veel Dag *Activiteiten Centra* bieden te weinig in het weekend, maar ook 's avonds en in vakanties is er te weinig te doen. Juist op tijden dat bezoekers naar het dagcentrum willen. Dat je bij vrijwel alle dagcentra zo nu en dan kan eten,

vond iedereen heel belangrijk. Samen eten koken schept een band. Helaas kan niet iedereen gebruik maken van het dagcentrum omdat het te ver weg. Vervoer is daarom ook een belangrijk punt.

Medezeggenschap

De meeste Dagcentra hebben wel een of andere bezoekersraad. Maar toen iedereen verteld had hoe dat bij hun eigen dagcentrum toegaat, was de conclusie toch wel duidelijk. Bezoekers hebben nog niet zo veel te vertellen. De bezoekersraad mag wel meedenken, maar de leiding beslist. Een goede uitzondering was Incentive. Daar kunnen we nog wat van leren.

Ervaringen uitwisselen

Veel te snel was het al vier uur: tijd om af te ronden. Iedereen was er hartstikke vóór om nog eens bij elkaar te komen. En ook aan onderwerpen was geen gebrek: registratie en privacy, indicatiestelling, of veiligheid en rookbeleid. De middag werd dan ook afgesloten met de afspraak dat we weer bij elkaar komen en dat alle dagcentra van Rijnmond daar weer voor worden uitgenodigd. Fred dankte iedereen voor zijn komst en inbreng en nodigde ons allen uit voor een drankje en een hapje. En dat hebben we op deze warme dag ons echt goed laten smaken.

Bel voor informatie met:

Cliëntenraad Dagbesteding
Rotterdam Zuid (Fred de Zoete)
Tel: 010-4280688

Basisberaad GGZ (Arie Harthoorn)
Tel: 010-4 66 59 62.

Bart Nortier

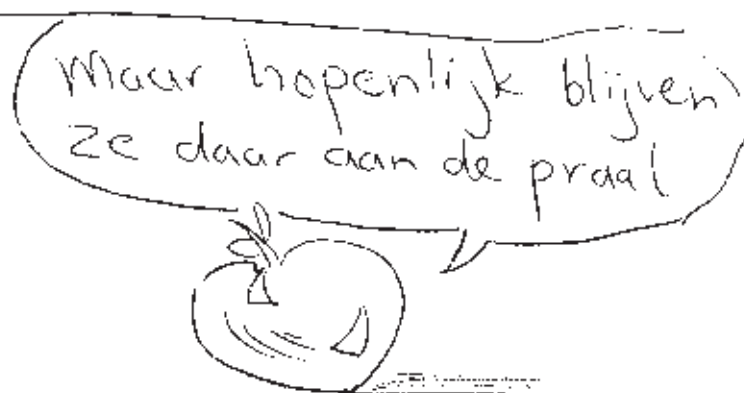
**KNIP 'M UIT,
STUUR 'M OP
IN EEN ENVELOP
NAAR:**

De Redactie
Denkraam

Antwoordnummer 567
3100 WB Schiedam

Een postzegel
is niet nodig

Wilt u iets leren van ervaringsdeskundigen?

Meld u zich dan aan voor de cursus
"Cliënten trainen hulpverleners/
samen deskundig"

In het hulpverleningsproces hebben zowel hulpverleners als cliënten een aandeel. Beiden hebben een eigen rol en verantwoordelijkheid. Om die beiden rollen tot hun recht te laten komen is respect voor elkaars verantwoordelijkheden en kennis van elkaars leefwereld nodig. In hulpverleningsrelaties is daar vaak onvoldoende ruimte voor. De cliënt is hulpvrager, de hulpverlener is hulpgever. De relatie is erop gericht om bepaalde doelen te bereiken. Tijd en ruimte om kennis van elkaars visie te nemen is vaak beperkt.

Bij de cursus "cliënten trainen hulpverleners/ samen deskundig" vertellen de trainers iets over zichzelf, over de keuzes die zij maken, over de manier waarop zijzelf met de psychische, verslavings of opvangproblemen omgaan. Ook vertellen zij hoe de hulpverlening ervaren wordt en welke betekenis en invloed die heeft op hun leven.

Alle trainers zijn opgeleid in het geven van trainingen aan hulpverleners. De trainers vertellen hun ervaringsverhalen aan de hand van de volgende thema's:

Afhankelijkheid en onafhankelijkheid
Veiligheid en onveiligheid
Macht en bejegening
Beeldvorming

Hulpverleners worden in de training uitgenodigd te reageren op de ervaringsverhalen van de trainers. Ook kunnen ze eigen praktijkvoorbeelden inbrengen. De vorm en inhoud verschillen per thema. In de training wordt gewerkt met zowel verbale als non-verbale technieken.

Heeft u belangstelling voor deelname aan de training of wilt u meer inhoudelijke informatie, dan kunt u contact opnemen met:

Astrid van Bruggen

Basisberaad GGZ Rotterdam

Postbus 21078

3001 AB Rotterdam

Tel : (010) - 466 59 62

E-mail : a.vanbruggen@basisberaad.nl

Internet : www.basisberaad.nl

Yvonne van Wely

Tabakswet

Naar aanleiding van de invoering van de nieuwe Tabakswet zijn de voorzieningen op het gebied van dagbesteding (de DAC's) druk in de weer om te kijken op welke wijze deze wet gehanteerd kan worden.

Op zich is de Tabakswet erg duidelijk: binnen voorzieningen op het gebied van Dagbesteding mag nergens gerookt worden! Toch staan hier tegenover enkele onduidelijkheden, omdat de wet ook spreekt over de mogelijkheden tot uitzondering.

Vanuit de voorzieningen en de organisaties (BavoRNOgroep, RIBW Rijnmond, en degelijke) wordt in het gesprek uitvoerig stilgestaan bij het belang van de rokende cliënt. Uitgangs-

punt is dat de Tabakswet wel zorg draagt voor het creëren van een rookvrije omgeving voor niet-rokers, maar dat de rokende cliënt/ bezoeker geen gelegenheid meer heeft om wel te roken. De idee is dat dit niet rechtvaardig is.

Dit betekent dat in de praktijk ieder DAC en iedere andere voorziening een min of meer eigen rookbeleid hanteert. Wettelijk gezien is iedereen dus in overtreding. Op allerlei manieren wordt getracht deze overtredingen legaal te laten zijn. Er is zelfs contact geweest met het ministerie. Maar in alle geval-

len blijft de boodschap duidelijk: er mag nergens gerookt worden. Doordat er uitvoerig is gekeken naar de Tabakswet en alle informatie hieromtrent, is opgevallen dat de instellingen zich weliswaar hard maken om de rokende cliënt/ bezoeker een plekje te geven, maar dat er vanuit de hoek van de cliënten geen initiatieven blijken te zijn. Dat betekent dat de vraag rijst of de cliënten/ bezoekers het misschien allemaal wel goed vinden dat er nergens meer gerookt mag worden. En als dat zo blijkt, dan is het misschien verstandig dat de Tabakswet in alle volledigheid wordt uitgevoerd en het roken

binnen het DAC definitief tot het verleden gaat behoren. Of ligt het toch anders? In dat geval is bij deze de oproep aan cliënten/ bezoekers hun stem in deze te laten horen. Geef aan dat er inderdaad rookvrije ruimtes moeten zijn, maar dat de roker een plekje moet kunnen behouden, op een te hanteren wijze. Laat dit weten bij de cliëntenraden, Basisberaad en alle andere cliënten platformen die je bekend zijn. Iets bereiken in deze gaat alleen wanneer de cliënten en hulpverleners zich samen sterk maken.

Ernst Merhottein

Beknopt verslag van de zesde cliëntenconferentie

Op 16 mei 2003 werd de zesde conferentie van cliëntenorganisaties in de GGZ regio Rijnmond gehouden, in de Dubbelde Palmboom te Rotterdam Delfshaven. RIAGG RNW was deze keer gastheer.

In het ochtendgedeelte (voorzitter: Wim Kobus, interim-directeur Basisberaad) werd de voortgang van de diverse projecten besproken die de opbrengst zijn van de vijf voorafgaande conferenties, te weten:

-Informatiewinkel GGZ: (presentatie door projectmedewerker Marja Glau-bitz)

Na een eerste oriëntatie, met werkbezoeken aan andere informatiewinkels gaat Marja een projectgroep opzetten. Er komt een training voor vrijwilligers die in de informatiewinkel gaan werken. (laatste nieuws per 4 september gaat de winkel draaien)

-Cliëntenkrant: (presentatie door projectmedewerker Teus van Wijk) Er is een redactiestatuut gemaakt, dat na 1 jaar wordt geëvalueerd. De redactie vergadert wekelijks. De krant komt 1x per 2 maanden uit. Losse abonnementen lopen goed, de verspreiding binnen de instellingen minder. Er is nog geen

echte eindredactie. Er worden in het najaar (september) een aantal workshops journalistiek schrijven gegeven en er komt een website voor de krant. Kopij is altijd welkom.

-Kwaliteitsonderzoek vanuit cliëntenperspectief: (presentatie door René Kragten, medewerker kwaliteitsonderzoek) Hierbij gaat het om inventariseren van ervaringen. Onderzoek vanuit cliëntenperspectief is nog onderbelicht. Door middel van panelgesprekken worden kwaliteitscriteria ontwikkeld, samen met cliënten. Er moet een stuurgroep van ervaringsdeskundigen komen, en er komt een website over kwaliteitsonderzoek.

-Regionale Portal GGZ: (Ronald Oosterhof, ondersteuner cliëntenraad RIAGG RNW)

Over enkele weken kan de regionale portal in de lucht zijn. Een demo is nu al op internet te bekijken. Adres: www.ggzplaza.nl. Inlognaam is: GGZde-

mo en wachtwoord is: 99zplaza
-Samenwerking cliëntenraden en Basisberaad in de regio Rijnmond:

De samenwerking levert goede resultaten op (zie boven), maar er is in het verleden onenigheid geweest over de vorm. Om een goede samenwerking in de toekomst te waarborgen wordt gediscussieerd. Besloten wordt om een convenant te maken, waarin de spelregels voor samenwerking vastgelegd worden. De werkgroep structuur van samenwerking zal dit convenant opstellen en voorleggen aan de volgende cliëntenconferentie.

Het middagedeelte: (voorzitter: Jaap Meeuwsen, medewerker Basisberaad) heeft als thema "Modernisering van de AWBZ".

Twee sprekers, Lucy van de Avoird van het zorgkantoor Rotterdam en Wiebe-Jan Stuursma van RIBW Rijnmond presenteren de visie van hun organisaties op de modernisering van de AWBZ. Vervolgens worden zij voor de pauze hierover bevraagd door Jaap. Na de pauze beantwoorden zij vragen uit de zaal.

Samenvatting door Ernest Smit. Met dank aan de notulisten: Ton Hendrix en René Kragten (ochtend), Wil Zijlmans en Ronald Oosterhof. (middag) Een volledig verslag is opvraagbaar bij het Basisberaad.

“...Het gebeurt wel, maar stiekem onder de dekens, en je praat er niet over.”

Een impressie van de themabijeenkomst “Seks is zo gek nog niet”

Discussieforum ‘Seks is zo gek nog niet’ Ton Hensing

In september 2002 heeft de patiëntenraad van Delta PZ het rapport “Seks is zo gek nog niet” uitgebracht, het verslag van een onderzoek naar de beleving van seksualiteit en intimiteit van bewoners van Delta PZ. Om aan dit onderzoek een vervolg te geven werd op 5 juni een themamiddag gehouden.

Als je met het openbaar vervoer naar Delta PZ reist, lijkt het of je naar de rand van de bewoonde wereld gaat. Vanaf het metrostation vertrekt één bus per uur, dus we zorgden ervoor dat we ruim op tijd aanwezig waren. Zo konden we vooraf de sfeer proeven. Door de reclame die de patiëntenraad voor de middag had gemaakt was de zaal redelijk gevuld, maar voor een onderwerp waar, als je afgaat op de media, de helft van de mensen zich de helft van de hun toegemeten tijd mee bezighoudt (dit is een conservatieve schatting), was de opkomst laag. Is het taboe op praten over seks nog zo groot? Na een inleiding van Wilma Eijeriks, de voorzitter van de patiëntenraad, was het woord aan Carrie, die de paneldiscussie zou leiden. Het panel was 12 mannen en vrouwen groot: 6 patiëntenraadsleden, de ondersteuner van de cliëntenraden van Delta-Bouman (de kersverse fusiereus in het Rijnmondse), en 5 medewerkers en leidinggevenden van Delta PZ.

Carrie vertelde dat ze weliswaar gewerkt heeft met de meiden van de Keileweg, maar dat ze zelf ook begint te hikkelen als het over seks gaat, en dat ze al bij voorbaat een rooie kop krijgt als “neuken doe je zo” op de t.v. is. Hiermee brak ze het ijs, en zette ze de toon voor een, gezien het heikele onderwerp, ontspannen, en af en toe hilarische discussie.

Seks heeft vele aspecten, en de discussie was dan ook breed. Jan de Haas, voormalig voorzitter van de patiëntenraad, en destijds nauw betrokken bij het onderzoek, hield ons bij de les door (vanuit de zaal) te benadrukken dat verbetering van de situatie voor langdurig opgenomen patiënten, die geen alternatieven buiten Delta hebben, aanleiding en uitgangspunt van het onderzoek waren.

Waarover werd zoal gesproken?

Over praktische zaken zoals:

-Prostitueebezoek. Sommige hulpver-

leners begeleiden hun patiënten bij prostitueebezoek. Dit is voor patiënten een kostbare zaak, en kan dan ook slechts enkele keren per jaar. Voor homo's en lesbiennes is geen speciale aandacht.

-Beschikbaarheid van condooms.

Er zijn geen condoomautomaten op het terrein. Condooms zijn wel verkrijgbaar in het winkeltje, maar ze worden nauwelijks verkocht. Wellicht omdat er te veel schroom is bij personeel en patiënten?

-Telefoonseks. Dit is slechts mogelijk, en dus prijzig met een mobieltje. Via de patiëntentelefoon is dit niet mogelijk, en de telefoon in het hok van de verpleging is ook geen optie. (toestemming vragen, geen privacy)

-Internetseks. Na enkele incidenten, patiënten werden ongevraagd geconfronteerd met de seksuele behoeften van medepatiënten, is er een filter aangebracht op de computers van het internetcafé, zodat seks sites niet langer bezocht kunnen worden.

En zo kwamen vanzelf de meer principiële zaken aan de orde, zoals:

-Privacy. Sinds het onderzoek zijn er meer eenpersoonskamers gekomen, maar de kamers zijn gehorig, en de douches zijn gemeenschappelijk, dus de privacy is beperkt. Privacy is ook het recht om niet geconfronteerd te worden met andermans seksleven.

-Bejegening. Patiënten ervaren interventies van het personeel als betuttelend. Als voorbeeld wordt gegeven een stel dat al jaren bij elkaar is en niet samen op vakantie mag. Een tegenvoorbeeld is een manische seksueel ontremde getrouwde vrouw. Soms moet je patiënten tegen zichzelf in bescherming nemen, maar waar ligt de grens? Waar begint of eindigt de eigen verantwoordelijkheid van de patiënt? Ook buiten de psychiatrie is menige seksuele relatie niet gelijkwaardig. Is het dan reëel om deze eis te stellen?

-Bespreekbaarheid van vragen omtrent seksualiteit. Het bleek niet mogelijk om bij de samenstelling van behandelteams met de bespreekbaarheid van vragen op seksueel gebied rekening te houden, omdat menig personeelslid hierover niet wenst te spreken. Een aan-

spreekpunt, bij voorkeur een gediplomeerd seksuoloog is wenselijk.

Na de pauze hervatte Carrie de discussie met de stelling dat wat intimiteit en seksualiteit betreft, de psychiatrie nog in de jaren '50 zit: "Het gebeurt wel, maar stiekem onder de dekens, en je praat er niet over". De stelling werd niet weerproken. Ter afronding van de discussie werden een aantal actiepunten opgesteld:

- Een aparte kamer voor seks, met voldoende privacy. (aparte douche)
- Een aandachtsfunctionaris (voorstel: de in het panel aanwezige psycholoog) voor zowel patiënt als hulpverlener. (liever twee, een keuzemogelijkheid is wenselijk)
- Een verplichte cursus voor het personeel over hoe om te gaan met vragen op dit gebied.
- Begrijpelijke taal vanuit het personeel. (o.a. over bijwerkingen van medicijnen)
- Condooms en beflapjes moeten verkrijgbaar zijn, en dit moet bij de patiënten bekend zijn.
- Ook moet er aandacht zijn voor bijkomende zaken als uiterlijke verzorging. (belangrijk voor het zelfrespect)

Tot slot bood Wilma Eijeriks een plan voor een nachtactiviteitencentrum aan, aan de adjunct-directeur. Dit is een plan, geschreven door de patiëntenraad, voor een door patiënten geleide (consumer-run) sociëteit voor patiënten. De sociëteit, liefst buiten het Delta terrein gelegen, en in de avonduren geopend, zal patiënten gelegenheid bieden elkaar te leren kennen (er wordt geen alcohol geschonken), en er zal tegen vergoeding een kamer voor seks beschikbaar zijn. Een interessant plan waar we hopelijk meer van horen. Wordt vervolgd?

Aan het eind van de middag nam Erik Hekkers afscheid als ondersteuner van de patiëntenraad van DeltaBouman. Hij heeft zes jaar dit werk gedaan. In Zwijndrecht gaat hij nu als opbouwwerker zijn 'oude liefde' weer oppakken, namelijk proberen samen met bewoners gewenste veranderingen tot stand te brengen.

Ernest Smit

recept

KIP MET HONING (VOOR 4 PERSONEN)

Ingrediënten:

- 8 kipkarbonades
- 1 ui
- 4 teentjes knoflook
- 1 theel. Chinese vijfkruidenpoeder
- 3 eetl. honing
- 2 eetl. hoisinsaus
- 2 eetl. sojasaus
- ½ eetl. maïzena
- 2 dl. water

Recept:

- Verwijder het overtollige vet van de kipkarbonades.
- Was de kip met koud water en dep ze droog met wat keukenpapier.
- Hak de ui en de teentjes knoflook fijn.
- Maak een marinade van de ui, knoflook, vijfkruidenpoeder, honing, hoisinsaus en de sojasaus.
- Schep de kip door de marinade en laat ze een paar uur, afgedekt, marineren in de koelkast.
- Verwarm de oven voor tot 200 °C.
- Haal de kip uit de marinade en bewaar het vocht.
- Leg de kip, met het vel naar boven, op een rooster.
- Zet de kip in de oven en laat hem in ongeveer een half uur gaar worden. Ondertussen de marinade zeven.
- Het overgebleven vocht met 2 dl. water aan de kook brengen.
- Meng de maïzena met 2 eetl. koud water.
- Giet dit papje al roerend in de saus en laat dit nog een minuut of 5 zachtjes doorkoken.
- Leg de kip op een schaal en giet hier de saus over.
- Serveer dit gerecht met b.v. sperziebonen en rijst.

Heb je een leuk recept stuur het op naar:

Redactie Denkraam
Postbus 21078
3001 AB Rotterdam
E-mail: denkraam@basisberaad.nl

[gedicht]

Overslag

Wat ik niet meer kan
bergen
staat ergens nonchalant
in een depot
en
mijn fictief geluk
hangt strak gespannen tussen
winterbomen
aan een zijden draad

al mijn verworvenheden,
weliswaar vermeend
die laat ik na aan
hen
die ze gestalte kunnen geven

mijn schild en onvermogen
draag ik
als handbagage
en mogelijk als schuilplaats
tot het einde met me mee.

Ad Barendregt